

# NOTARISBAROMETER

# 2017

## FAMILIE

WWW.NOTARIS.BE

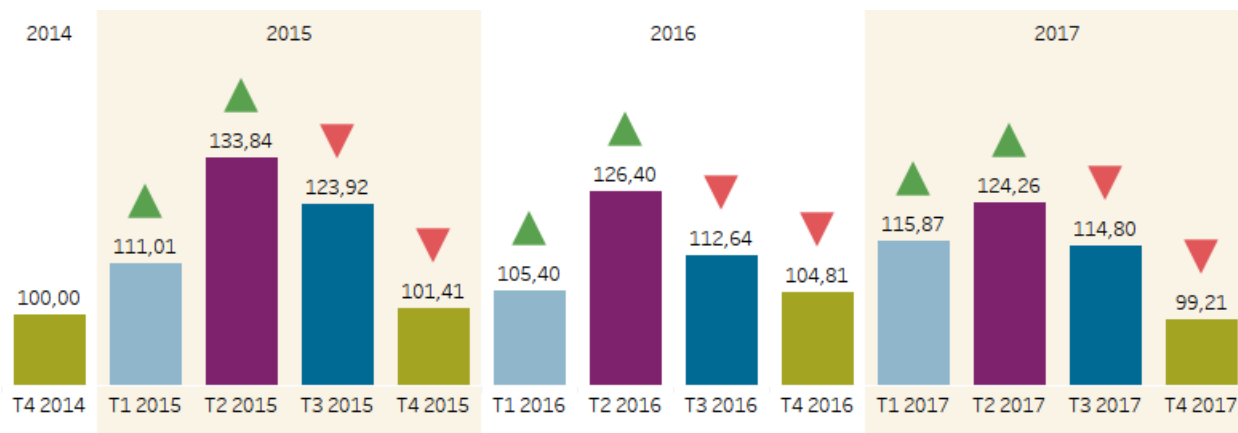
### HUWELIJKSOVEREENKOMSTEN<sup>1</sup>

De index van de inschrijvingen van huwelijksovereenkomsten weerspiegelt de evolutie van het aantal huwelijkscontracten alsook de wijzigingen. De index kende zijn start in het 4<sup>de</sup> trimester van 2014.

De index sloot 2017 af op 99,21 punten. Dat is -5,3% lager in vergelijking met het 4<sup>de</sup> trimester van 2016. Het is de laagste waarde sinds de aanvang van de index.

Zowel in het eerste als in het tweede trimester kende het aantal inschrijvingen een stijging ten opzichte van het voorgaande trimester (respectievelijk +10,6% en +7,2%). Echter, net als voorgaande jaren, zien we in het derde en vierde trimester een daling van het aantal inschrijvingen (-7,6% en -13,6% in 2017).

Op jaarbasis werden in 2017 +1,1% meer huwelijksovereenkomsten/wijzigingen van het huwelijksvermogensstelsel geregistreerd in vergelijking met 2016.



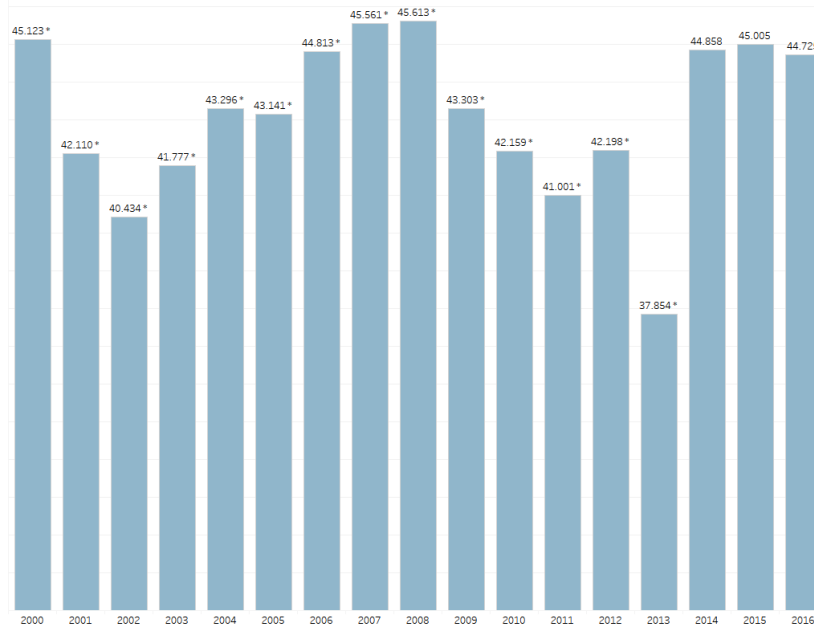
Grafiek 1: Index inschrijvingen huwelijksovereenkomsten (4<sup>de</sup> trimester 2014 = index 100)

Gemiddeld treden 42 000 koppels per jaar in het huwelijk. Sinds 2000 varieerde het aantal huwelijken per jaar tussen 38 000 en 46 000 (zie grafiek 2)<sup>2</sup>.

Vóór de aanvang van het huwelijk hebben de toekomstige echtgenoten de keuze of ze al dan niet een huwelijkscontract willen afsluiten. In deze overeenkomst kiest het koppel voor een welbepaald huwelijksvermogensstelsel en wordt hun de mogelijkheid geboden om specifieke bepalingen of afwijkingen op het gekozen huwelijksvermogensstelsel toe te voegen naargelang hun persoonlijke situatie. Als er geen huwelijkscontract werd opgemaakt dan is automatisch het wettelijk stelsel van toepassing op de toekomstige echtgenoten.

<sup>1</sup> Gebaseerd op het Centraal Register van Huwelijksovereenkomsten (CRH), de centrale gegevensdatabank waarin huwelijksovereenkomsten, wijzigingsakten en samenlevingsovereenkomsten voor wettelijke samenwoners worden opgenomen

<sup>2</sup> Bron: FOD Economie



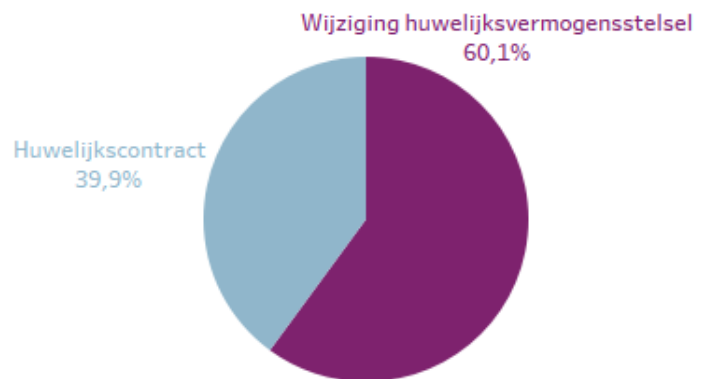
Grafiek 2: Huwelijken in België (bron: FOD Economie)

\* Statistiek opgesteld op basis van formulieren van de burgerlijke stand en sinds 2014 vervangen door een statistiek opgemaakt op basis van het Rijksregister.

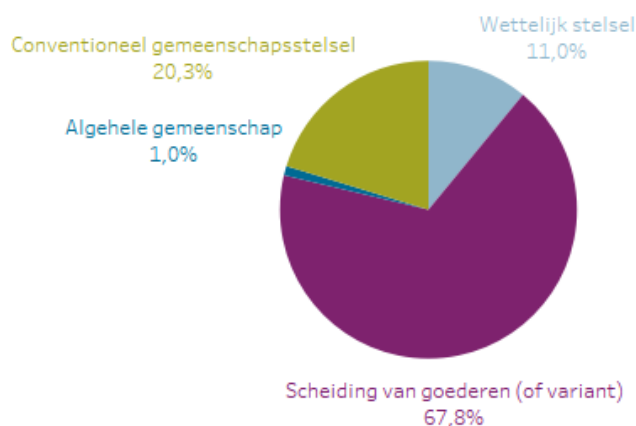
## NIEUWE HUWELIJKSCONTRACTEN

Ongeveer 4 op 10 van de koppels kiest ervoor om te huwen met een huwelijkscontract. Elk huwelijkscontract wordt geregistreerd in het centraal register (CRH) dat beheerd wordt door de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat.

Zoals de grafiek hiernaast illustreert vertegenwoordigen deze nieuwe huwelijkscontracten in 2017 39,9% van alle huwelijksovereenkomsten gerelateerde inschrijvingen in het centraal register.



Grafiek 3: Inschrijvingen in het CRH in 2017



Grafiek 4: Keuze van het huwelijksvermogensstelsel in de huwelijksovereenkomst

Bij de koppels die een expliciete keuze van het huwelijksvermogensstelsel maken, kiest het merendeel (67,8%) voor het stelsel van scheiding van goederen als kader om hun vermogen te regelen (grafiek 4).

Daartegenover, de algehele gemeenschap, het stelsel waarbij alles gemeenschappelijk is en dus het vermogen aan beide echtgenoten toebehoort, vertegenwoordigt amper 1%.

In 11% van de gekozen huwelijksovereenkomsten wordt geopteerd voor het wettelijk stelsel waarbij men binnen de huwelijksovereenkomst bijkomende specifieke regelingen treft, bijvoorbeeld naar de eigen nalatenschap toe.

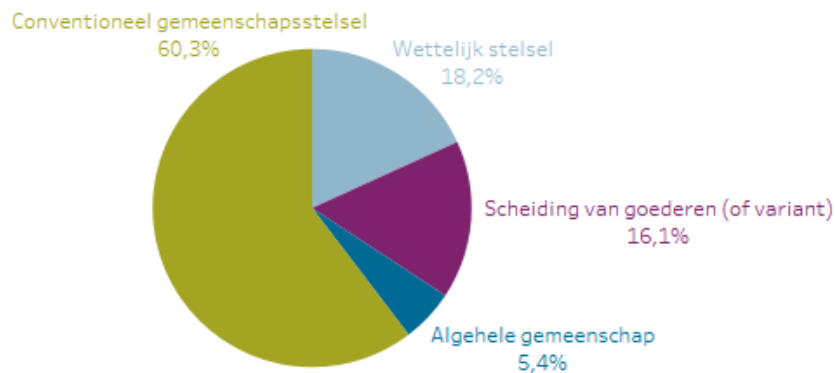
Bijkomende uitleg omtrent de verschillende huwelijksvermogensstelsels en wat die inhouden is terug te vinden in het addendum op het einde van dit document.

### WIJZIGING HUWELIJSVERMOGENSSTELSEL (TIJDENS HET HUWELIJK)

Tijdens het huwelijk hebben de echtgenoten de mogelijkheid om het huwelijksvermogensstelsel dat ze kozen bij de aanvang van hun huwelijk te herzien of aan te passen aan hun situatie. Elke wijziging van het huwelijksvermogensstelsel wordt eveneens geregistreerd in het centraal register. In 2017 zijn 60,1% van alle inschrijvingen in het CRH gerelateerd aan huwelijksovereenkomsten het gevolg van een dergelijke wijziging (zie grafiek 3 op voorgaande pagina).

Koppels die getrouwd waren zonder huwelijkscontract, en dus onder het wettelijk stelsel vallen, kiezen er, bijvoorbeeld, voor om bijkomende bepalingen op te nemen of om over te stappen naar een ander huwelijksvermogensstelsel dat meer in de lijn ligt met hun actuele wensen en noden (bijvoorbeeld, het stelsel van scheiding van goederen).

Bij de herziening van het huwelijksvermogensstelsel zien we dat de meeste wijzigingen het conventionele gemeenschapsstelsel betreffen (60,3%).



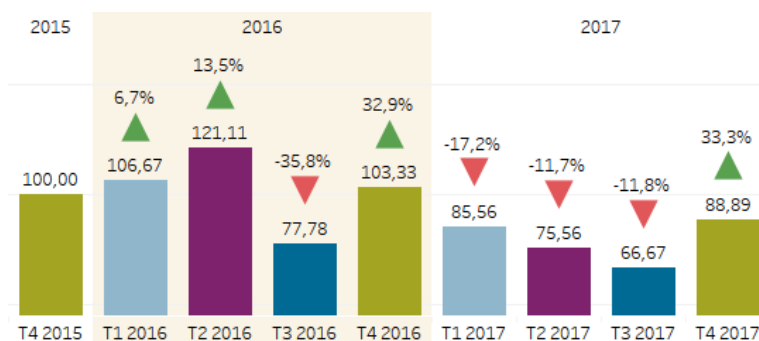
Grafiek 5: Keuze van het huwelijksvermogensstelsel bij wijziging tijdens het huwelijk

Verderop in dit document, bij de bespreking van de testamenten, wordt ook bekeken in welke mate de koppels ervoor opteren om via hun huwelijksovereenkomst bepaalde regelingen te treffen in het kader van hun nalatenschap.

## SAMENLEVINGSCONTRACTEN<sup>3</sup>

Koppels die niet getrouwd zijn, maar wel wettelijk samenwonen en toch bepaalde aangelegenheden met betrekking tot hun relatie, hun kinderen, ... willen formaliseren, kunnen ervoor kiezen om een samenlevingscontract te laten opstellen en daarin specifieke regelingen en afspraken vast te leggen.

De index, afgebeeld in grafiek 6, weerspiegelt de evolutie van deze samenlevingscontracten. Deze index is nog relatief jong daar de inschrijvingen van de samenlevingscontracten voor wettelijk samenwoners in het centraal register pas op 1 september 2015 zijn aanvang kende. Het register bevat geen gegevens inzake de overeenkomsten die worden gesloten tussen feitelijk samenwoners.



Grafiek 6: Index inschrijvingen samenlevingscontracten (4<sup>de</sup> trimester 2015 = index 100)

De eerste 9 maanden kende het aantal inschrijvingen van samenlevingscontracten een forse daling. De index zakt onder zijn startwaarde en sluit in het derde trimester van 2017 af op 66,67 punten. In het laatste trimester van 2017 steeg het aantal inschrijving met meer dan +30%. We zien een analoge stijging in hetzelfde trimester van 2016.

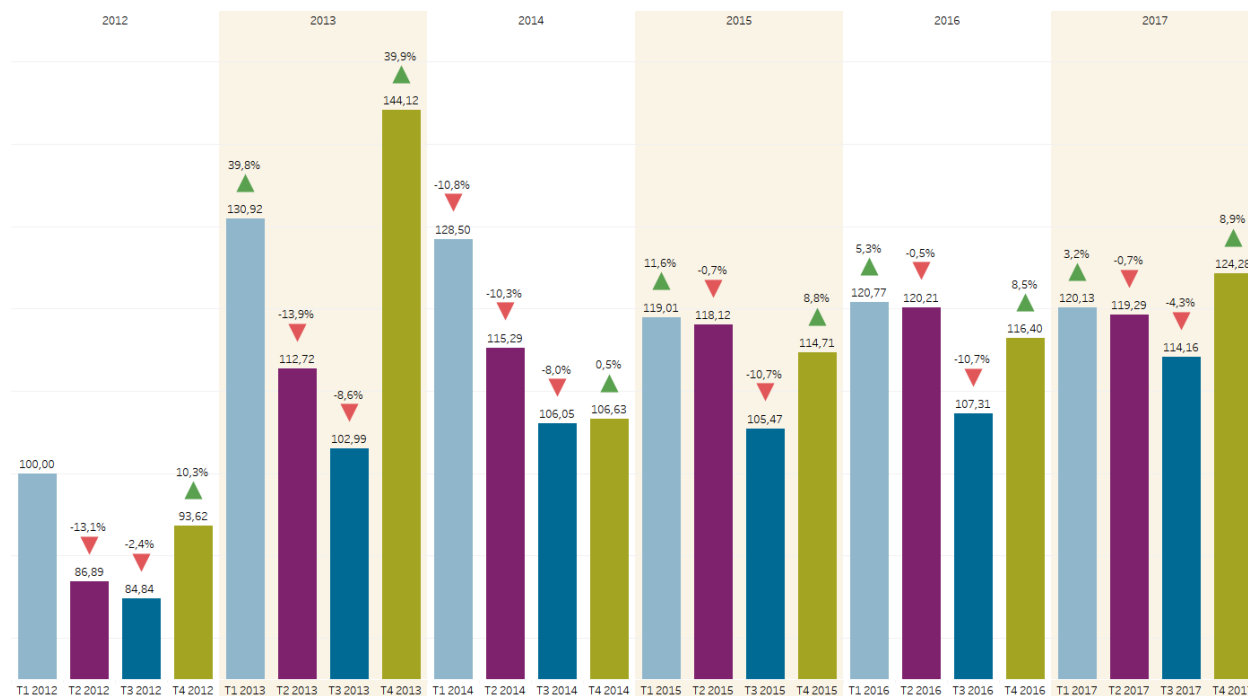
Op jaarbasis daalde het aantal inschrijvingen in 2017 met -22,6% in vergelijking met 2016.

<sup>3</sup> Gebaseerd op het Centraal Register van Huwelijksovereenkomsten (CRH), de centrale gegevensdatabank waarin huwelijksovereenkomsten, wijzigingsakten en samenlevingsovereenkomsten voor wettelijk samenwoners worden opgenomen

## TESTAMENTEN<sup>4</sup>

### AUTHENTIEKE EN EIGENHANDIGE TESTAMENTEN

Onderstaande grafiek toont de trimestriële evolutie van de registratie van nieuwe testamenten.



Grafiek 7: Index inschrijvingen testamenten (1ste trimester 2012 = index 100)

De index, die zowel de inschrijvingen van de authentieke (of notariële) als de eigenhandige testamenten bevat<sup>5</sup>, sloot 2017 af op 124,28 punten. Het is van het 1<sup>ste</sup> trimester 2014 geleden dat de index op een dergelijk niveau stond.

In vergelijking met 2016 steeg het aantal geregistreerde testamenten in 2017 met +2,8%. Deze stijging wordt vastgesteld bij beide vormen van testamenten. De registratie van eigenhandige testamenten kende het voorbije jaar een groei van +3,6%, de registratie van de authentieke testamenten een groei van +1,9%.

### TOEBEDELINGEN IN HUWELIJKSOVEREENKOMSTEN / ERFSTELLINGEN

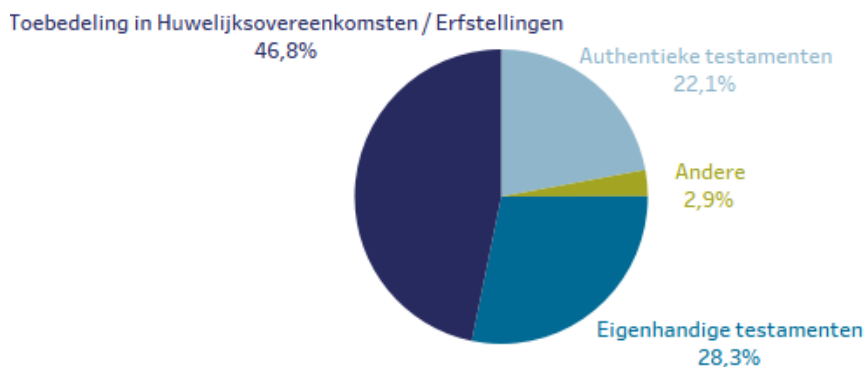
Gehuwden hebben, naast een individueel testament, de mogelijkheid om binnen het kader van het huwelijksvermogenstelstel bijkomende regelingen op te nemen in hun huwelijksovereenkomst die een invloed kunnen hebben op hun nalatenschap. Echtgenoten kunnen aan elkaar schenken, hetzij binnen de huwelijksovereenkomst, hetzij daarbuiten.

<sup>4</sup> Gebaseerd op het Centraal Register van Testamenten (CRT), de centrale gegevensdatabank waarin alle (herroeping van) testamenten en (wijzigingen van) huwelijkscontracten die een clausule bevatten met betrekking tot de afhandeling van een nalatenschap worden geregistreerd.

<sup>5</sup> Het bestaan van het testament wordt geregistreerd door de notaris op het moment van de redactie of het in bewaring geven van het testament. Maar zowel het bestaan als de inhoud ervan blijft geheim zolang de erflater leeft.

In 2017 betroffen bijna 50% van alle inschrijvingen in het Centraal Register van Testamenten de toevoeging van dergelijke clausules in de huwelijksovereenkomsten en de contractuele erfstellingen.

De registratie van een eigenhandige testament op vraag van de erflater representeert iets meer dan 28% van de inschrijvingen. Nooit eerder werden zoveel zelfgeschreven testamenten neergelegd ter registratie.



Grafiek 8: Onderverdeling van de inschrijvingen in CRT in 2017

Opvallend is dat het authentiek testament, dat 22,1% van alle inschrijvingen in het centraal register vertegenwoordigt quasi even populair is als het eigenhandig testament. Het advies van de notaris en de onbetwistbare waarborg die het authentieke testament biedt na overlijden, brengen een bijkomende zekerheid voor de erflater dat zijn nalatenschap uitgevoerd zal worden zoals hij dit wenst.

De inschrijvingen die onder 'Andere' vallen betreffen bijvoorbeeld de registratie van de overeenkomst die een koppel tijdens hun echtscheidingsprocedure dient te treffen met betrekking tot hun nalatenschapsregeling tijdens de lopende procedure.

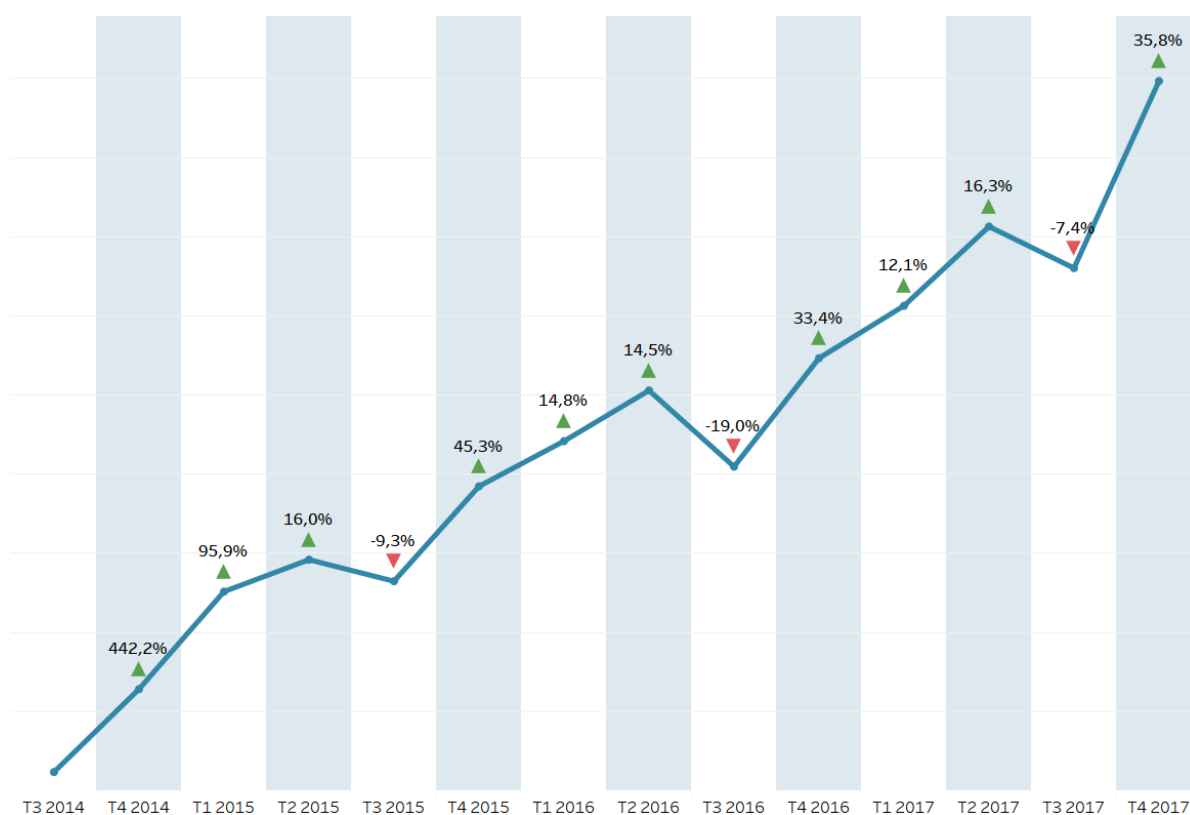
Meer informatie over de soorten testamenten en de contractuele erfstellingen is terug te vinden in het addendum.

## LASTGEVINGSOVEREENKOMSTEN MET HET OOG OP DE BUITENGERECHTELIJKE BESCHERMING <sup>6</sup>

In een lastgevingsovereenkomst met het oog op het regelen van een buitengerechtelijke bescherming (ook wel zorgvolmacht genoemd) geeft een persoon aan iemand die hij vertrouwt de volmacht om bepaalde handelingen met betrekking tot het beheer van zijn goederen in zijn plaats te stellen, op het moment dat hij niet meer in staat is om dit zelf te doen.

Grafiek 9 toont de evolutie van de geregistreerde lastgevingsovereenkomsten sinds het bestaan van het centraal register in september 2014.

Het aantal geregistreerde lastgevingsovereenkomsten kent sinds de start van het register een zeer forse groei. In 2016 groeide het aantal inschrijvingen met +60% in vergelijking met 2015 en in 2017 zien we opnieuw een groei van +51% ten opzichte van het vorige jaar. Opvallend, in het 3<sup>de</sup> trimester neemt het aantal inschrijvingen telkens af in vergelijking met de voorgaande trimester. Terwijl het 4<sup>de</sup> trimester telkens een forse toename van de lastgevingsovereenkomsten kent (met respectievelijk een groei van +45%, +33%, en +36% in het vierde trimester van 2015, 2016 en 2017).



Grafiek 9: Evolutie inschrijvingen lastgevingsovereenkomsten (Start 3de trimester 2014)

<sup>6</sup> Gebaseerd op het Centraal Register van Lastgevingsovereenkomsten (CRL), de centrale gegevensdatabank waarin de bijzondere of algemene lastgevingsovereenkomsten met het oog op het regelen van een buitengerechtelijke bescherming worden opgenomen (zowel de onderhandse als de authentieke)

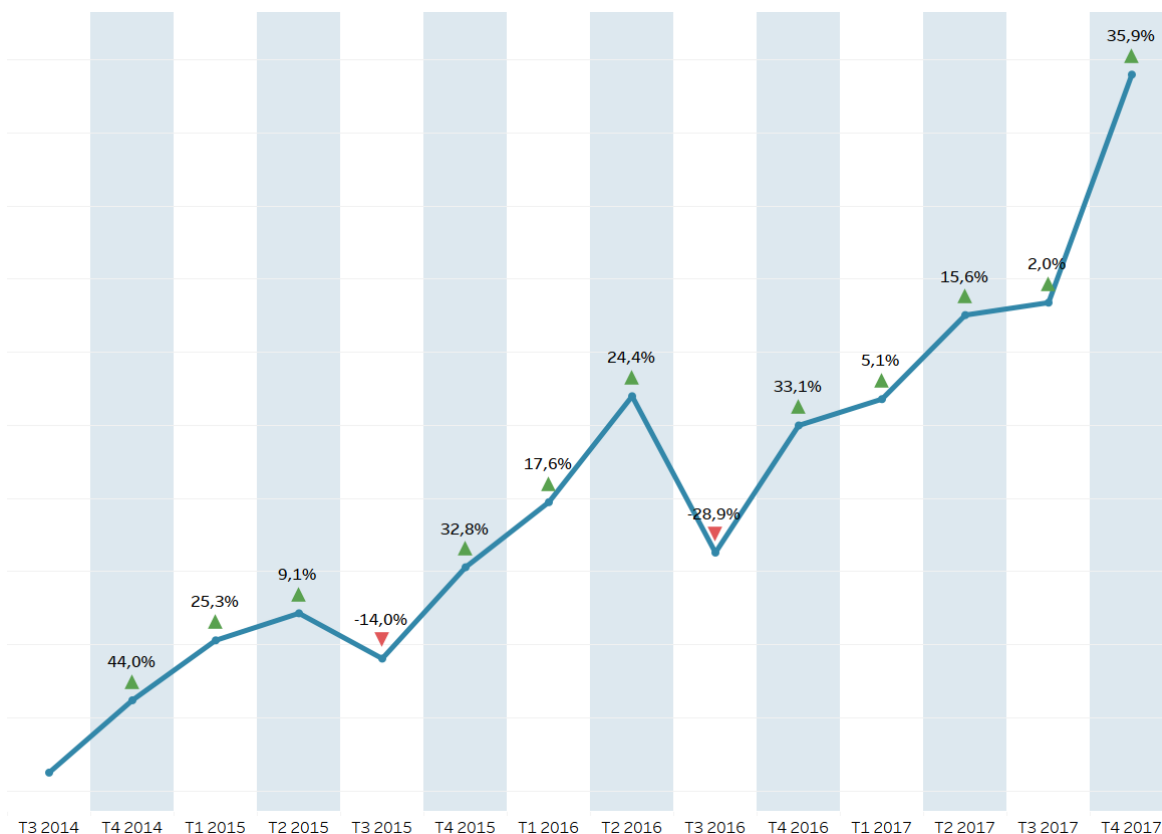
Het aantal geregistreerde lastgevingsovereenkomsten neemt jaar na jaar gestaag toe. Het bestaan én het belang van een geregistreerde lastgevingsovereenkomst wordt duidelijk algemeen bekender.

In 2017 werden gemiddeld 2 400 zorgvolmachten per maand geregistreerd. Deze registratie kan bij een onderhandse lastgeving gebeuren door de lastgever via het vrederecht, of via een notariële akte bij de notaris. Opvallend is dat de lastgever de opmaak en de registratie van de zorgvolmacht liever toevertrouwt aan de notaris. Meer dan 99% van alle registraties gebeurden door de notarissen.

## AANWIJZING VAN EEN BEWINDVOERDER OF VERTROUWENSPERSOON<sup>7</sup>

Gelijktijdig met de start van het centraal register voor lastgevingsovereenkomsten is er vanaf september 2014 ook een centraal register waarin de verklaringen betreffende de aanwijzing van een bewindvoerder of vertrouwenspersoon geregistreerd moeten worden.

Met deze verklaring kan een persoon zijn voorkeur laten gelden voor de persoon of personen die kan/kunnen optreden als bewindvoerder indien hijzelf niet meer in staat zou zijn om zelf zijn goederen te beheren. Indien een rechterlijke bescherming vereist is (bijvoorbeeld omwille van de gezondheidstoestand) dan zal de vrederechter in principe deze wilsverklaring volgen. Bestaat een dergelijke verklaring niet dan kiest de rechter zelf welke bewindvoerder het meest geschikt is om die persoon bij te staan.



Grafiek 10: Index inschrijvingen verklaringen (Start 3de trimester 2014)

<sup>7</sup> Gebaseerd op het Centraal Register van Verklaringen (CRV), de centrale gegevensdatabank waarin alle afgelegde verklaringen betreffende de aanduiding van een vertrouwenspersoon of bewindvoerder (in het kader van een gerechtelijke bescherming) worden geregistreerd.



Grafiek 10 op de vorige pagina volgt het aantal geregistreerde verklaringen sinds de oprichting van het desbetreffende centraal register.

Het aantal inschrijvingen in elke trimester van 2017 kende een groei ten opzichte van de vorige trimester. Het 4<sup>de</sup> trimester kent net als voorgaande jaren de grootste groei. In 2017 was dat +35,9% in vergelijking met het 3<sup>de</sup> trimester 2017. Het 3<sup>de</sup> trimester kent, in tegenstelling met de voorgaande jaren, een lichte stijging van het aantal geregistreerde verklaringen (+2,0%).

In vergelijking met 2016 werden er in 2017 +42% meer verklaringen geregistreerd. In vergelijking met 2015 is het aantal geregistreerde verklaringen verdubbeld.

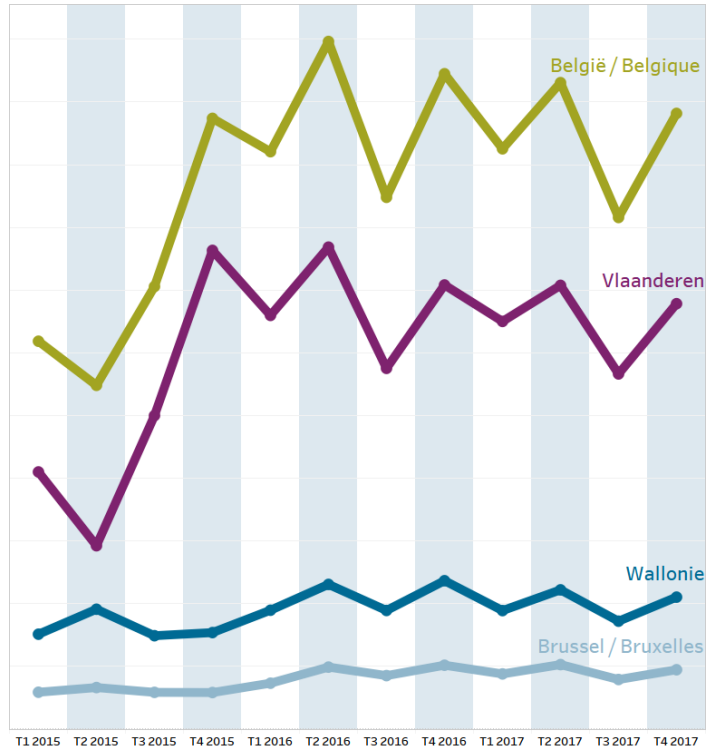
Gemiddeld lieten in 2017 meer dan 15 personen per dag een dergelijke verklaring registreren. Bij het afleggen van deze verklaring is de bijstand en het advies van de notaris belangrijk voor de declarant, meer dan 99% van alle verklaringen in het centraal register werden geregistreerd in een notariskantoor.

SCHENKINGEN<sup>8</sup>

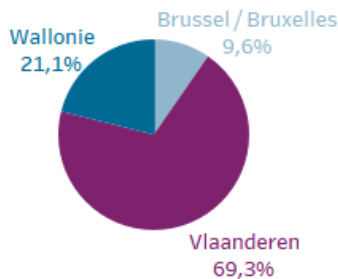
Sinds de hervorming van de schenkbelasting (vanaf juli 2015 in het Vlaams en vanaf januari 2016 in het Waals en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) zien we dat het aantal schenkingen een forse stijging kenden (zie grafiek 11). Deze hervorming verlaagde de tarieven voor schenkingen van onroerende goederen. Het is deze vorm van schenkingen dat hierdoor een groeiend succes kende.

In vergelijking met 2016 daalde het aantal schenkingen met -4,0%. Zowel Vlaanderen als Wallonië kenden een lichte terugval van het aantal schenkingen (met respectievelijk -4,0% en -6,2%). Het hoge niveau dat bereikt werd als gevolg van de hervorming wordt wel aangehouden.

De Brusselse regio kent een toename van het aantal schenkingen in 2017 (+1,5%).



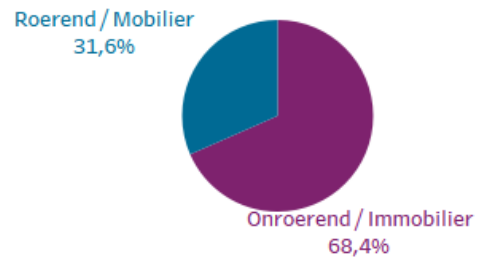
Grafiek 11: Evolutie aantal schenkingsakten in België en in elke regio



Grafiek 12: Regionale verdeling van schenkingen

Grafiek 12 toont de verdeling van het aantal schenkingen voor elke regio. Vlaanderen, de regio waar ongeveer 60% van de Belgische bevolking woont, registreerde in 2017 bijna 70% van alle schenkingsakten. De notaris kantoren in Wallonië registreerden iets meer dan 20% van alle schenkingen.

Een schenking kan een schenking van roerende (bv. geld, effecten, kunst,...) en/of onroerende goederen zijn. In 2017 betroffen ongeveer 70% van alle schenkingen de schenking van een onroerend goed. In vergelijking met 2016 werden er in 2017 -6,3% minder schenkingen van onroerende goederen gedaan. De roerende schenkingen die per akte gebeuren kenden een stijging van +1,8% ten opzichte van 2016.



Grafiek 13: Verdeling roerende en onroerende schenkingen

Voor de hervorming van de schenkbelasting bedroeg het aantal onroerende schenkingen bijna de helft van alle schenkingen (tegenwoordig is die verhouding ongeveer 70/30).

<sup>8</sup> Gebaseerd op het aantal schenkingsakten

## ADDENDUM 1: HUWELIJSVERMOGENSSTELSELS

De drie belangrijkste huwelijksvermogensstelsels zijn:

- het wettelijk stelsel. Dit is het stelsel dat wettelijk van toepassing is op alle gehuwde paren die geen huwelijkscontract afgesloten hebben;
- het stelsel van scheiding van goederen;
- het stelsel van de algehele gemeenschap van goederen;

### 1. HET WETTELIJK HUWELIJSSTELSEL

Elk gehuwd paar is onderworpen aan een huwelijksvermogensstelsel.

Het is voor een goede rechtsgang ondenkbaar dat er echtparen zouden bestaan voor wie niet uitgemaakt kan worden of een goed nu aan één van de echtgenoten of aan beiden toebehoort. Daarom zijn echtgenoten die geen huwelijkscontract gesloten hebben, vanaf de dag van hun burgerlijk huwelijk onderworpen aan het wettelijk stelsel.

Het wettelijk stelsel verdeelt de goederen van de echtgenoten in drie vermogens:

- het eigen vermogen van de ene echtgenoot
- het eigen vermogen van de andere echtgenoot
- het gemeenschappelijk vermogen

Erg vereenvoudigd kan men zeggen dat het wettelijk stelsel door vier basisregels beheerst wordt.

1. **Eigen** zijn alle goederen die men bezit vóór het huwelijk, bv. de auto van de ene echtgenoot, de gelden op zijn spaarrekening, de bouwgrond die één van de echtgenoten aankocht vóór het huwelijk, het erfdeel dat de andere echtgenoot reeds bezit ten gevolge van het overlijden van zijn vader vóór het huwelijk, het kapsalon dat één van de echtgenoten reeds uitbaatte bij het aangaan van het huwelijk. Ook eigen blijven de schulden die men reeds had vóór het aangaan van het huwelijk.
2. **Eigen** zijn alle goederen verworven via een nalatenschap of via een schenking. Ook de schulden die drukken op erfenissen of schenkingen, zijn eigen schulden.
3. **Gemeenschappelijk** zijn alle inkomsten, zowel beroepsinkomsten (lonen, wedden, werkloosheidsuitkeringen,...) als inkomsten uit eigen goederen. Voorbeelden van inkomsten uit eigen goederen:
  - huurgelden van een eigen woning, bv. van de woning die geërfd werd;
  - intresten van effecten die men reeds vóór het huwelijk bezat.
4. **Gemeenschappelijk** zijn alle goederen waarvan niet kan bewezen worden dat ze de eigendom zijn van één van de echtgenoten.

Alle gemeenschappelijke goederen vormen samen het gemeenschappelijk vermogen.

### 2. HET STELSEL VAN SCHEIDING VAN GOEDEREN

In tegenstelling tot het wettelijk stelsel dat drie vermogens telt, kent het stelsel van scheiding van goederen slechts twee vermogens:

- het vermogen van de ene echtgenoot
- het vermogen van de andere echtgenoot

Een gemeenschappelijk vermogen bestaat niet in dit stelsel. De goederen die ze samen hebben noemt men onverdeelde goederen.

Tussen onverdeelde goederen en gemeenschappelijke goederen bestaat een essentieel juridisch verschil. Uw notaris kan u hierover inlichten.

In een stelsel van scheiding van goederen blijven de echtgenoten financieel volledig onafhankelijk van elkaar.

Het inkomen van de ene echtgenoot blijft van hem of haar, het inkomen van de andere echtgenoot blijft van hem of haar. De vermogens vermengen zich niet met elkaar, ze blijven gescheiden.

### 3. HET STELSEL VAN DE ALGEHELE GEMEENSCHAP

Zoals de benaming het reeds aangeeft, is in dit stelsel alles gemeenschappelijk.

Ongeacht de wijze waarop de goederen verkregen werden, zullen ze steeds samen toebehoren aan beide echtgenoten.

Bij ontbinding van het stelsel (echtscheiding of overlijden) zal alles verdeeld worden.

In het stelsel van algehele gemeenschap heeft het geen enkel belang wie iets gekocht of betaald heeft, op wiens naam de bankrekening staat, op wiens naam de factuur staat, of men de goederen reeds bezat vóór het huwelijk of tijdens het huwelijk gekocht of geërfd heeft: alles is gemeenschappelijk.

## ADDENDUM 2: TESTAMENTEN: VERSCHILLENDE VORMEN

### HET NOTARIEEL (OF AUTHENTIEK) TESTAMENT

Het notarieel of openbaar testament is een notariële akte, die verleden wordt voor twee notarissen of één notaris in aanwezigheid van twee getuigen.

De erflater dicteert zijn testament aan de notaris die er een akte van opmaakt.

Het notarieel testament is noodzakelijk voor personen die niet kunnen schrijven of doof, blind of analfabeet zijn. Het is gebruikelijk dat de erflater bij het dicteren gebruik maakt van een nota die hij vooraf zelf, meestal in overleg met de notaris, heeft opgesteld. Deze vorm is dus zeer aanbevelenswaardig wanneer de testamentmaker onzeker is over de geldigheid van zijn schikkingen.

Sedert begin 2011 moet de notaris het gedicteerde gedeelte van het testament niet meer eigenhandig schrijven. Hij mag het sindsdien ook in getypte vorm op papier zetten.

Nadien wordt het testament door de notaris voorgelezen en door allen ondertekend.

### HET INTERNATIONAAL TESTAMENT

Dit wordt door de erflater aan de notaris aangeboden, die in tegenwoordigheid van twee getuigen er een verklaring over opmaakt.

De getuigen zijn absoluut noodzakelijk en kunnen niet vervangen worden door een tweede notaris.

Het internationaal testament moet schriftelijk opgesteld worden, maar moet niet noodzakelijk door de erflater zelf geschreven worden. Een familielid of vriend mag dit in zijn plaats doen.

De taal waarin het opgemaakt wordt speelt geen rol. Het mag worden getypt.

## HET EIGENHANDIG (OF HOLOGRAFISCH) TESTAMENT

Zoals het woord zegt, wordt dit testament volledig van de eerste tot de laatste letter eigenhandig door de testamentmaker geschreven, gedateerd en ondertekend. Hier zijn geen getuigen bij nodig.

Essentieel is dat het door de testamentmaker zelf geschreven is. Laten schrijven of typen is uit den boze. Hoe of waarop het wordt geschreven is niet belangrijk. Alle voorwerpen zijn toegestaan: een blad papier, een omslag, een stuk hout...

Wel moet men er rekening mee houden dat het testament na overlijden aan een notaris zal aangeboden worden.

Het mag geschreven worden met een vulpen, potlood of stift.

Toevoegingen, woorden over andere heen geschreven en/of postscripta zijn toegelaten.

Natuurlijk is het beter een ordelijk en overzichtelijk werkstuk op te stellen. Eventueel vraagt de erflater aan de notaris om hem een ontwerp voor te stellen volgens zijn wensen, waarop de erflater dit ontwerp overschrijft.

Tweede vereiste is dat de erflater zijn testament dateert.

De datum is voldoende. Het uur kan nuttig zijn als er meerdere testamente zouden bestaan. Aan de hand van de datum zal later nagegaan kunnen worden of de erflater op dat ogenblik bekwaam was om een testament te maken.

Wanneer er meer dan één testament is, zal er nagezien moeten worden welk het laatste is en of dit al dan niet vorige testamente herroept of eenvoudigweg aanvult.

Tot slot moet het testament door de erflater zelf ondertekend worden.

De gebruikelijke manier van ondertekenen volstaat.

Bij voorkeur wordt er ook voor gezorgd dat tekst, datum en handtekening bij elkaar aansluiten.

## DE CONTRACTUELE ERFSTELLING

De testamente moeten door elke erflater individueel opgemaakt worden.

De enige wettelijke uitzondering op deze regel vormt de contractuele erfstelling waarbij twee echtgenoten elkaar wederkerig het grootst beschikbaar gedeelte van hun nalatenschap vermaken voor het geval één van hen als eerste zouden overlijden.

Deze contractuele erfstelling kan ofwel in het huwelijkscontract opgenomen worden (en kan dan alleen herroepen worden in onderling akkoord) ofwel in een latere akte (en is dan eenzijdig herroepelijk).

Daar men geen aanvullende legaten kan inlassen of geen regelingen kan voorzien voor het geval men samen zou overlijden of voor het geval men de langstlevende is, is dit een minder en minder voorkomende vorm van een uiterste wilsbeschikking.

### ADDENDUM 3: LASTGEVINGSOVEREENKOMSTEN MET HET OOG OP DE BUITENGERECHTELIJKE BESCHERMING

Een lichte verstandelijke handicap, een hersenletsel na een ongeval of nog, ouderdom die lijdt tot sterk geheugenverlies... tal van gebeurtenissen kunnen ervoor zorgen dat je niet meer in staat bent om jouw vermogen te beheren.

Met een zorgvolmacht (via een lastgevingsovereenkomst) geef je aan één of meerdere personen (de lasthebbers) de bevoegdheid om bepaalde beslissingen te nemen of bepaalde handelingen te stellen in verband met je goederen, voor vandaag of voor de toekomst. Die personen, al dan niet familieleden, kunnen tussenkomen bij de verkoop van een huis, het betalen van een rekening, het plannen van je successie... rekening houdend met eventuele instructies die je hieromtrent in de volmacht hebt opgenomen. Een zorgvolmacht is een buitengerechtelijke beschermingsregeling; er is geen tussenkomst van de rechtbank.

Om een volmacht te kunnen geven, moet je “wilsbekwaam” zijn, en dus nog in staat zijn om beslissingen te kunnen nemen. Door de registratie van de zorgvolmacht in het CRL (Centraal Register van Lastgevingsovereenkomsten), zal de volmacht echter doorwerken wanneer je niet meer wilsbekwaam bent. Op die manier zullen de door jou aangeduide personen het beheer van (een deel van) jouw vermogen kunnen waarnemen wanneer jij het niet meer kan.

Een zorgvolmacht opstellen doe je best bij een notaris. Hij zal de partijen adviseren bij het opstellen van de volmacht.

### ADDENDUM 4: VERKLARINGEN AANSTELLING BEWINDVOERDER

Het bewind is een gerechtelijke beschermingsregeling. Een persoon onder bewind plaatsen, veronderstelt de tussenkomst van de rechter. De beschermde persoon kan niet meer vrij handelen. Het bewind wordt dan ook als een ingrijpende bescherming ervaren. Vaak zal het bewind pas toegepast worden als alternatieve beschermingsmethoden zoals de zorgvolmacht onvoldoende zijn om een persoon daadwerkelijk te beschermen.

Een persoon kan zowel voor een paar handelingen, als voor alle handelingen onder bewind geplaatst worden. Ondanks de tussenkomst van de rechter, zal men altijd proberen de wil en de autonomie van de te beschermen persoon voorop te stellen. Alle beslissingen worden altijd genomen in het belang van de persoon.

Kan je een bewindvoerder kiezen? Iedereen kan via een “verklaring van voorkeur” een voorkeur aangeven voor het geval hij ooit onder bewind wordt geplaatst. De verklaring wordt alleen van kracht als iemand onder gerechtelijke bescherming wordt geplaatst en als de door hem gekozen bewindvoerder akkoord gaat. Je kan die verklaring afleggen voor de vrederechter van uw woon- of verblijfplaats of voor een notaris met een notariële akte. Ze wordt geregistreerd in het Centraal Register van Verklaringen van voorkeur betreffende de aanwijzing van een bewindvoerder of een vertrouwenspersoon